

Demografik Değişkenlerin, Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Becerileri Üzerine Etkilerinin Analizi

Baran Barış Yıldız*

Öz

Bu araştırmanın amacı; demografik değişkenlerin, okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerileri üzerine etkilerinin analizidir. Kuramsal kısımların yazımında tümdengelim ve uygulama kısmında nicel yöntemlerden, ilişkisel tarama modeli esas alınmıştır. Çalışmanın evreni İstanbul ili Avcılar ilçesinde resmi ilkokullarda okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerdir. Araştırmanın anketin birinci kısmında demografik bilgilerin elde edilmesine yönelik 4 madde ve öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerini ölçmeye yönelik 6 boyut 36 maddeden oluşan “Sınıf Yönetimi Ölçeği Öğretmen Formu” yer almıştır. Yapılan analizler sonucunda; öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinden; öğrenme-öğretme süreci ve davranış yönetimi becerisi ile katılımcıların öğrenim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, ön lisans düzeyinde eğitim almış öğretmenlerin davranış yönetiminde daha düşük, öğrenme-öğretme süreçlerinde ise daha yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim-öğretim, sınıf yönetimi becerisi, öğretmen, kariyer oluşumu.

* Dr., İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü, İstanbul/Türkiye, bbaris_yildiz@windowslive.com, orcid.org/0000-0003-1247-3158.

Analysis of the Effects of Demographic Variables on Preschool Teachers' Classroom Management Skills

Abstract

The purpose of this research; The analysis of the effects of demographic variables on the classroom management skills of preschool teachers. In the writing of the theoretical parts, the relational screening model is based on the deduction and the quantitative methods in the application part. The universe of the study is the teachers working in pre-school education institutions in public primary schools in Avcılar district of Istanbul. In the first part of the survey, there was a "Classroom Management Scale Teacher Form" consisting of 4 items for obtaining demographic information and 6 dimensions and 36 items for measuring teachers' classroom management skills. As a result of the analyzes made; teachers' classroom management skills; It has been determined that there is a statistically significant difference according to the learning-teaching process and behavior management skills and the educational status of the participants. In addition, it has been observed that teachers with associate degree education have lower average scores in behavior management and higher mean scores in learning-teaching processes.

Keywords: Education and training, classroom management skills, teacher, career formation.

Giriş

Bu çalışmanın amacı, demografik özelliklerin, okul öncesi öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri üzerinde etkilerinin araştırılmasıdır. Eğitim ve öğretimin ana unsurlarından olan okulların; eğitim faaliyetlerinin gerçekleşmesinde, kariyer oluşumlarında, ve her meslekten vasıflı insan gücünün kazandırılmasında ve ülkelerin geleceği olan yeni nesillerin yetiştirilmesidir¹. Yönetim ise; insanların çalıştırılması, iş yaptırabilme ve insanların iradelerini en iyi şekilde yönetebilme sanatı şeklinde tanımlanabilir². Bu kapsamda okul öncesi eğitim-öğretim faaliyetlerinin başarısında temel unsurlardan birisi sınıf yönetimidir. Sınıf yönetimi, öğrenci davranışlarının kontrol edilmesi, düzenli sistematik bilgilerin aktarılması ve etkili öğrenme ortamının oluşturulması ile ilgili etkinlikleri kapsamaktadır. Etkili bir sınıf yönetimi için pedagojik bilgiler, meslek bilgileri ve alan bilgileri ön plana çıkmaktadır³. Bilginin uygulanabilmesinde ise becerili olunması yani görevlerin tamamlanabilmesi ve problemlerin çözülmesi gerekmektedir⁴. Beceriler; mantıksal, yaratıcı ve sezgisel olabileceği gibi materyal oluşturma becerisi, araç gereç kullanma, yöntem ve el becerisi şeklinde sıralanabilir⁵. Okul öncesi öğretmenlerin becerisi ise istendik davranışların kabullenmesine ve öğrencilerin başarısına etki etmektedir. Sınıf yönetimi başarısı ve öğrencileri en iyi şekilde yetiştirilebilmesi için sınıfa içi etkinliklerin; hem öğretmenler hem öğrenciler tarafından benimsenerek, katılımcı bir anlayışla sürdürülmesi gerekmektedir⁶.

Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerileri, çocukların en iyi şekilde yetişmelerinde önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Öğrenci ise eğitim süreçleri kapsamında eğitim ve öğretim süreçlerini tamamen yaşayarak bu yaşantılar sonucunda bilgi ve deneyimlerini artıran kişiler olarak tanımlanmaktadır. Öğrenci olgusunun içeriğinde, yalnızca bilgilenen ya da öğrenen bir birey olma özelliği olmamakla birlikte, hayata hazırlanan ve çevresine katkı sunacak kişi olma özelliği de dikkate alınmalıdır⁷. Öğrencilerin belirlenen amaçlara yönelik

- 1 E. Yeşilyurt - İ. Çankaya, "Sınıf Yönetimi Açısından Öğretmen Niteliklerinin Belirlenmesi", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, cilt 7, sayı 23, 2008, s. 275.
- 2 Ö. Yüksel, *Girişimciler İçin İşletme Yönetimi*, Ankara, Gazi Yayınları, 2003, s. 56.
- 3 G. Paliç - E. Keleş, "Sınıf Yönetimine İlişkin Öğretmen Görüşleri", *Educational Administration: Theory and Practice*, cilt 17, sayı 2, 2011, s. 216.
- 4 M. Ç. Özdemir, *Sınıf Yönetimi*, Ankara, Pegem Atf İndeksi, 2017, s. 2.
- 5 T.C. Yükseköğretim Kurulu, *Türkiye Yükseköğretim Ulusal Yeterlikler Çerçevesi (TYUYÇ) : Ara Raporu*, 2009, s. 8.
- 6 M. Erden, *Sınıf Yönetimi*, Ankara, Arkadaş Yayınevi, 2005, s. 199.
- 7 G. Topses, "Öğrenci Davranışlarını Etkileyen Psikolojik Etmenler ve Sorunlar", *Sınıf Yönetimi*, (içinde), ed. Leyla Küçükahmet, 9. bs., Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2007, s. 13.

yetiştirilme süreçleri eğitim ve öğretim faaliyetlerinden geçmektedir. Eğitim sürecinde öğrencilerin kişilikleri; eğitim süreçlerinde kazanılan beceri, biçimlenen davranış, elde edilen değerler ve sağlanan bilgiden etkilenmektedir. Dolayısıyla sınıf yönetimi; yaşam süreçlerinin tamamını kapsamakta, çocukları hayata hazırlamakta ve kişiliklerini kazanmalarında çok büyük önem arz etmektedir⁸. Bu kapsamda araştırmamızın problem cümlesi; demografik özelliklerin, okul öncesi öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri üzerinde etkisi var mıdır şeklinde oluşturulmuştur. Diğer bir anlatımla, bu çalışmada; öğretmenlerin öğrencilerine yönelik rol medolabilecek tutumları, sınıf yönetimi yetkinlikleri, sınıf içinde çok yönlü (öğretmen-öğrenci, öğrenci-öğrenci) iletişim, sınıf içinde doğabilecek kaza ve tehlikelere karşı gerekli güvenlik önlemleri, tüm öğrencilere eşit ve adil davranılması, sınıf kurallarının öğrencilerle birlikte belirlenmesi, sınıftaki tüm öğrencilerin derse ve etkinliklere katılımının teşviki ve benzeri konularda incelemeler yapılmıştır.

1. Kavramsal Çerçeve

Okullar nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinde önemli görevleri üstlenmektedir⁹. Bu kapsamda eğitim faaliyetlerinin başarılı olabilmesi de öğretmenlerin yetişmesine, okullardaki altyapının yeterliğine ve eğitimle ilgili sistemlerin en iyi şekilde uygulanmasına bağlıdır¹⁰.

Eğitim, öğrencilerin davranışlarında, düşüncelerinde, alışkanlıklarında ve yeteneklerinde; değişimlerin ve gelişimlerin oluşturulması süreci olup, belli bir amaca yönelik olarak daha önceden yapılandırılmış ve planlanmış olan faaliyetlerdir. Sürekli gelişen ve değişen bir yapı gösteren eğitim faaliyetlerinin, modern eğitim anlayışı çerçevesinde gelişmesi ve oluşan ihtiyaçlara göre yenilenmesi gerekmektedir¹¹. Diğer bir ifadeyle, eğitim faaliyetleri, öğrencilerin kişilik oluşumlarını, çevrelerine karşı sosyalleşmelerini, ortaya çıkan problemlere çözümler üretebilmelerini ve problemleri çözebilmeye yeteneklerinin artırılmasını amaçlamalıdır¹².

8 S. Güney, İnsan Kaynakları Yönetimi, 2. bs., İstanbul, Nobel Akademik Yayınları, 2015, s. 119.

9 A. R. Terzi, "Sınıf Yönetimi Açısından Etkili Öğretmen Davranışları", *Millî Eğitim Dergisi*, sayı 155, 2002, s. 162.

10 G. Ekici, "Sınıf Yönetimi Dersinin Öğretmen Adaylarının Öğretmen Öz-Yeterlik Algı Düzeyine Etkisi", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, sayı 35, 2008, s. 99.

11 A. Aydın, *Sınıf Yönetimi*, 20. bs., Ankara, Pegem Akademi Yayınları, 2019, s. 3.

12 M. Çakmak, "Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimi Stratejilerine Yönelik Görüşleri", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, sayı 35, 2008, s. 53.

Sınıf ortamında etkili öğrenme ve öğretme süreçlerinin gerçekleşebilmesi için öğretmenlerin programlı ve planlı olması, öğretimle ilgili teknik, araç gereçleri, materyal ve yöntemlerin en verimli şekilde kullanılması gerekmekte ve etkili bir sınıf yönetimi için öğretmenlerin bilgi donanımlarının iyi olması, iyi bir rehberlik yapmaları ve öğrencilerin motivasyonunun sağlanması açısından büyük önem arz etmektedir. Motivasyonu artırılan öğrencilerden meydana gelen sınıfta, öğrenme öğretme faaliyetlerini kolaylaştırmakta, sınıflarda istenmeyen davranışlar azalmakta ve sınıf yönetimi daha rahat sağlanabilmektedir. Öğretmenlerin etkili bir sınıf yönetimi sağlayabilmeleri için sınıf düzenini sağlamaları, yeni gelişen öğretim yöntemlerini uygulamaları, zamanı iyi bir şekilde yönetmeleri ve öğrencilerle iyi iletişim içinde olmaları gerekmektedir¹³.

Etkili sınıf yönetim faaliyetleri; teknolojiye dayalı sistemler, araç gereçler, materyaller ve yöntemlerle öğrenim başarılı olmakta ve öğrencilerin motivasyonun artmasına neden olmakta, yüksek motivasyona sahip öğrenciler ve başarıyla öğrenim faaliyetlerini yürüten öğretmenler için eğitim faaliyetleri eğlenceli bir etkinliğe dönüşe bilmekte, sınıf içindeki düzenin sağlanması daha da kolay hale gelmektedir¹⁴. Öğretmenlerin etkili sınıf yönetimi aynı zamanda öğrencilerin okulda kazanmış olduğu bilgi ve beceriler onların hayata daha uyum sağlamalarına ve aileleri ile olan ilişkilerinin daha iyi bir seviyeye gelmesine neden olmaktadır¹⁵.

Stratejik bir öneme sahip olan öğretmenlik mesleği, hoşgörü, sabır, bilgi, beceri, iyi iletişim ve deneyimli olmayı gerektirmektedir¹⁶. Öğretmenler karşılaşmış oldukları sorunları, çeşitli öğretim tekniklerini ve yöntemlerini öğrenerek, okuldaki diğer öğretmenler ile iletişim sağlayarak, onlara danışarak veya uzman yardımı ile çözüme kavuşturabilirler¹⁷. Sınıf yönetiminde öğrenci davranışlarının da en iyi şekilde yönetilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, öğretmenlerin davra-

13 H. H. Özkan, “Öğrenme Öğretme Modelleri Açısından Modüler Öğretim”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, cilt 6, sayı 2, 2005, s. 118.

14 H. V. Bayraktar, “Sınıf Yönetiminde Öğrenci Motivasyonu ve Motivasyonu Etkileyen Etmenler”, *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, cilt 10, sayı 3, 2015, s. 1079.

15 E. Akgün - M. Yazar - Ç. Dinçer, “Okul Öncesi Öğretmenlerin Sınıf İçi Etkinliklerde Kullandıkları Sınıf Yönetimi Stratejilerinin İncelenmesi”, *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, cilt 1, sayı 3, 2011, s. 3.

16 B. Sucuoğlu, “Okul Öncesi Sınıflarda Kaynaştırma ve Sınıf Yönetimi”, *Çoluk Çocuk Dergisi*, sayı 40, 2008, s. 41.

17 B. Yaman, “Pedagojik Formasyon Eğitimi Almamış Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Algıları / Aksaray İli Örneği”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, cilt 9, sayı 31, 2010, s. 54.

nışlarının öğrencilere örnek olması, öğrencilerin birbirleri arasında iyi iletişim kurmaları¹⁸, ailelerin çocuklarına karşı iyi davranmaları sonucunda; öğrencilerin kişilikleri de olumlu yönde etkilenecektir¹⁹. Etkili bir iletişimin olabilmesi için okuldaki yöneticiler öğretmenler ve öğrenciler arasında empatiye dayalı bir anlayış, saygı ve sevgi çerçevesinde hizmetler yürütülmelidir²⁰. Ayrıca etkili iletişimin olumlu ve olumsuz durumlar dahil her aşamada sürdürülmesi gerekmektedir²¹.

Sınıf yönetimi, en önemli ihtiyaçların göz önünde bulundurulması, öğrenciyi çok yönlü geliştirerek eğiten programlar düzenlenmesi, öğrenmenin merkez alındığı oyunların oynanması gibi uygulamalarla alakalı davranış, bilgi ve becerilerin tümünü kapsamaktadır. Öğrencilerin belirlenmiş olan bir düzen içinde, olumlu bir iletişim ortamı çerçevesinde, tutarlı öğretmen davranışı sergilenen ve sınıfın öğretmenlerin kontrolü üstünde olduğu sınıf ortamlarında çocukların da öğrenmeleri kolaylaşmaktadır. Öğretmenlerin sınıf yönetimindeki becerileri, öğrencilerin başarıları üzerinde etkili olmakla birlikte sınıf yönetimi hususunda öğretmenlerin, donanımlı ve bilgili olmaları önem arz etmektedir²².

Öğretmenlerin sınıf yönetimi ve sınıf içi davranışları ile ilgili disiplin modellerini dikkate alınmaları, sınıf etkinliklerinde literatüde yer alan düşüncelerden yararlanabilmeleri açısından önemli faydalar sağlayabilve bu modeller aşağıdaki şekilde sıralanabilir ;

1. Canter ve Canter'in (1985) "Güvengen Disiplin Modeli"nde; öğretmenlerin sınıf içinde daha aktif olmasını, sorumluluk üstlenmelerini ve öğrencilere karşı sakin olmaları önerilmektedir. Kriz ve güvene dayalı olmayan durumlarda bireylerin saldırgan davranışlar sergileyeceklerdir. Bu nedenle öğretmenlerin sınıfta çıkacak sorunların engellenebilmesi için önlem almaları ve disipline karşı olan öğrencilere göz yumulmaması gerekir²³.

18 U. Akın - R. Koçak, "Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Becerileri ile İş Doyumları Arasındaki İlişki", *Educational Administration: Theory and Practice*, sayı 51, 2007, s. 355.

19 M. Zontul - C. A. Mert, "Sınıf İçi Davranış Problemlerinin Çözümünde Davranış Yönetim Sisteminin Etkisi", *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, cilt 4, sayı 4, 2015, s. 96.

20 I. Gürşimşek, "Etkin Sınıf Yönetimi İçin Etkili İletişim Becerileri", *Eğitim ve Bilim*, cilt 23, sayı 112, 1999, s. 42.

21 Z. Çetinkaya, "Türkçe Öğretmen Adaylarının İletişim Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi", *Kastamonu Eğitim Dergisi*, cilt 19, sayı 2, 2011, s. 567.

22 G. U. Balat, "Sınıf Yönetimi Kavramı ve Sınıf Yönetimi Modelleri", *Okul Öncesi Eğitimde Sınıf Yönetimi*, (içinde), ed. G. U. Balat, Ankara, Eğiten Kitap, 2013, s. 8.

23 K. Çelik, "Disiplin Oluşturma ve Kuram Geliştirme", *Etkili Sınıf Yönetimi*, (içinde), ed. H. Kıran, Ankara, Anı Yayıncılık, 2007, s. 250.

2. Skinner Davranış Değiştirme Modeline göre; öğrenme çevrenin etkisi ile oluşur, davranışlar daha sonradan öğrenilir, pekiştirilen davranışlar gelişir, ödüllendirilmiş ve pekiştirilmemiş davranışlar ise zamanla unutulur²⁴.
3. “Glasser’in Gerçeklik Terapisi ya da Kontrol Modeli”; 1960’larda William Glasser tarafından geliştirilmiş olup diğer insanlara zarar vermeksizin, ihtiyaçlarıyla uyum içinde seçimlerini kendilerinin yapmasına yardım etmek, gerçeklik terapisinin temelinde yer almaktadır. Gerçeklik terapisi ya da kontrol modelinden, okullarda ve madde bağımlılığı kliniklerinde yaygın olarak yararlanıldığı belirtilmektedir²⁵.
4. “Gordon’un Öğretmen Etkinliği Modeli”; Gordon tarafından 1974 yılında geliştirilmiş olup, öğretmenlerin sorunları çözebilmek amacıyla sorunların sebeplerini ve sonuçlarını incelemesi gerektiğini ileri sürmüştür. Ortaya çıkan sorunun sebebi öğrenci kaynaklı olduğunda, öğretmenlerin öğrencileri ile görüşmesi ve onlara rehberlik yapması gerekmektedir. Bunun yanı sıra sorunun kaynağı öğretmen olduğunda ise öğretmenlerle öğrencilerin ortaya çıkan sorunları işbirliği içinde çözmeleri önerilmektedir²⁶.
5. “Dreikurs’un Mantıksal Sonuçlar Modeli”; Dreikurs (1968) tarafından geliştirilmiş olup, öğrencilerin istenilen şekilde davranmasını zorlamaktan ziyade, öğrencilere seçenekler sunulması ilkesi esas alınmaktadır. Bireylerin yanlış davranışları; güç ihtiyacı, yetersizlik duygusu, ilgi ihtiyacı ve öğ alma ihtiyacı sebebiyle sergilenebilmekte ve davranışların sebebinin belirlenmesi büyük önem taşımaktadır²⁷.

Etkili bir sınıf yönetimi için örgüt ikliminin; öğretmenler öğrenciler, aileler ve çalışanlar açısından destek görmesi²⁸ için okullarda memnuniyetin sağlanabilmesi için tüm tarafların beklentilerinin karşılanabilmesini gerektirmektedir²⁹. Örgütsel

24 Ö. Çelikkaleli - Y. İnandı, “İlköğretim Öğretmenlerinde Disiplin Anlayışı ve Kişilerarası İlişkiye Yönelik Yetkinlik İnancının İncelenmesi”, *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, cilt 2, sayı 2, 2012, s. 16.

25 O. Akpınar - F. S. Öz, “Gerçeklik Terapisi: Özellikler, Temel Kavramlar, Tedavi, Uygulama ve Değerlendirme”, *Electronic Journal of Social Sciences*, cilt 12, sayı 43, 2013, s. 1.

26 T. Gordon, *Etkili Öğretmenlik Eğitimi*, çev. E. Aksoy, İstanbul, Sistem Matbaacılık, 1974, s. 25.

27 C. H. Edwards - V. J. Watts, *Classroom Discipline & Management: an Australasian Perspective*, Australia, Milton, Wiley, 2004, s. 36.

28 H. Başar, *Sınıf Yönetimi*, İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1999, s. 13.

29 M. Gürsel, *Sınıf Yönetimi*, Yenilenmiş 3. bs., Konya, Eğitim Akademi Yayınları, 2011, s. 6.

iklimi ilgilendiren fiziksel yapı; okul binasının ısınması, kullanılan renkler, sınıfların aydınlığı, gürültünün önlenmesi, Estetik, sınıfların oturma düzeni, araç gereçlerin yeni gelişmelere uygun olması gibi konuları kapsamaktadır³⁰. Örgüt ikliminde bir diğer önemli faktör öğretmenlerdir. Öğretmenlerin yetenekleri, sınıf yönetim tecrübesi, iletişim becerileri, araç gereçleri kullanmadaki başarısı, yeni bilgilere açık olması ve başarıya odaklı vizyona sahip olması gerekmektedir³¹. Öğretmenlerin ve ailenin çocukların tüm sorunları ile ilgilenmesi, eksiklerini gidermesi, yeteneklerine göre destek sağlaması, anlayışlı olması ve sorunların çözümünde yapıcı olmaları gerekmektedir³². Okul ikliminde öğretmenlerin çabalarına dolaylı olarak katkısı olan diğer bir unsur ailenin çocuğunun eğitim faaliyetlerine desteğidir³³, çocuklar ilk eğitimlerini aileden almakta, okullarında kariyerlerini geliştirmekte, kişilikleri oluşmakta fiziksel, sosyal ve psikolojik yönden gelişmelerini sağlamaktadırlar³⁴.

2. Yöntem

Bu çalışmada, nicel yöntemlerden, ilişkisel tarama modeli esas alınmış olup bu tür modelde iki veya ikiden fazla değişkeni arasındaki ilişki araştırılmaktadır³⁵. Katılımcıların seçimi ise belirlenmiş olan evrende ön seçim olmadan, her bireyin eşit olarak seçilebilmesini sağlamak için basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle yapılmıştır.

30 Başar, a.g.e., s. 14.

31 M. Okutan, *Sınıf Yönetiminde Örnek Olaylar*, Ankara, Öğreti-Pegem Akademik Yayıncılık, 2004, s. 5.

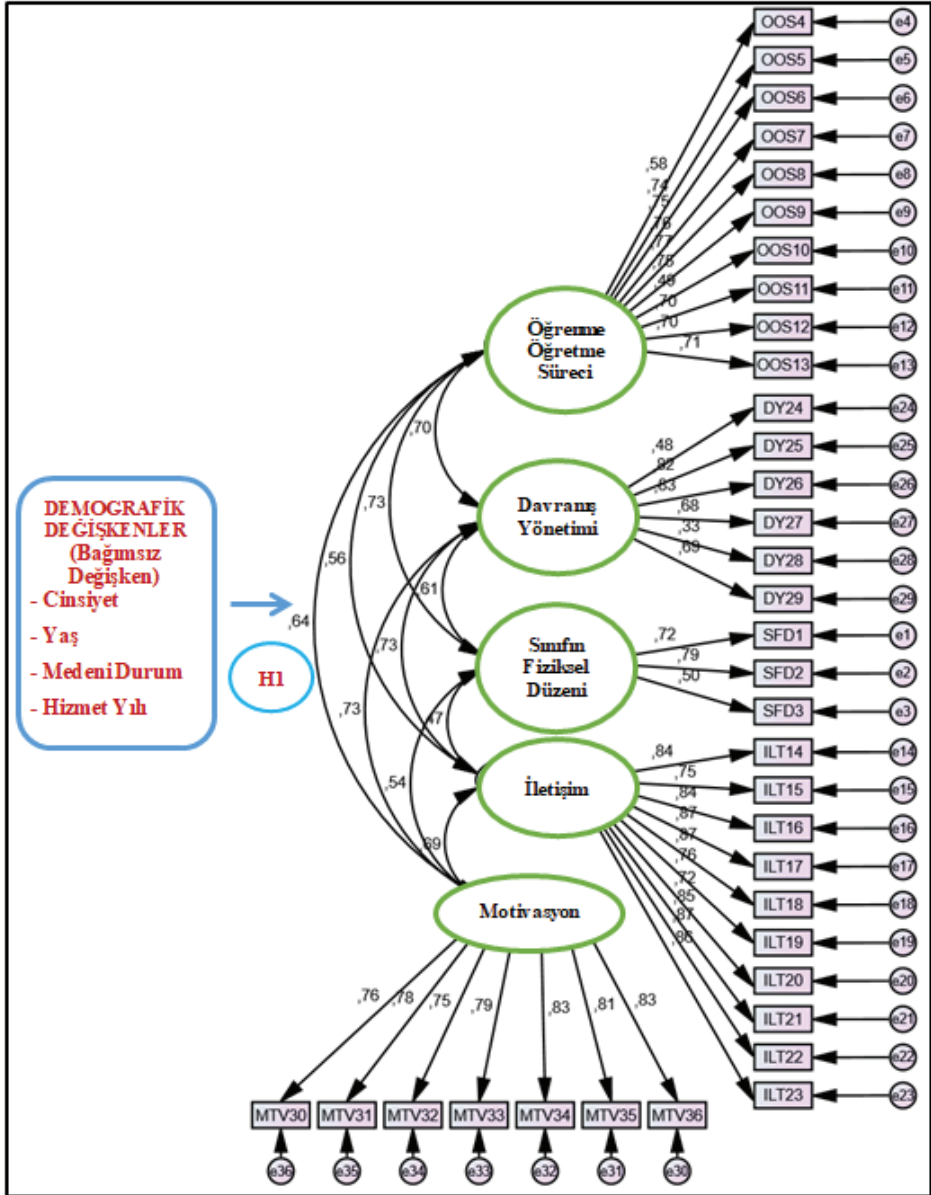
32 Ş. Kapusuzoğlu, "Okul Öncesi Sınıf Yönetimi Uygulamalarıyla Aile Tutumunun Çocuğun Gelişim Özelliklerine Etkisinin Değerlendirilmesi", *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, cilt 2, sayı 12, 2006, s. 53.

33 F. T. Şahin - F. N. C. Kalburan, "Aile Eğitim Programları ve Etkililiği: Dünyada Neler Uygulanıyor?", *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, cilt 1, sayı 25, 2009, s. 2.

34 U. Özgün - A. Kandır, "Okul Öncesi Dönemde Erken Akademik Beceriler", *Kuramsal Eğitim-bilim Dergisi*, cilt 3, sayı 2, 2010, s. 118.

35 Ş. Büyüköztürk - E. K. Çakmak - Ö. E. Akgün - Ş. Karadeniz - F. Demirel, *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, 25. bs., Ankara, Pegem Akademi Yayınları, 2017, s. 79.

2.1. Araştırmanın Modeli ve Hipotezleri

Şekil 1. Demografik Değişkenler ve Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Becerileri ilişkisine Yönelik İstatistiksel Model

Araştırma için kurulan istatistiksel şekil 1'deki ilişkisel model incelendiğinde: *öğrenme-öğretme süreci* 10 madde, *davranış yönetimi* 6 madde, "*sınıfın fiziksel durum*" boyutu ve 3 madde, *iletişim* 10 madde, *motivasyon* 6 maddedir ve her bir boyutun maddelerine ait hata terimleri e1, e2, e3 şeklinde modele eklenmiştir. Maddelerin birbirini açıklama yüzdeleri ve boyutlar arasındaki korelasyon değerleri modelde görölmektedir.

2.2. Araştırmanın Hipotezleri

H1: Sınıf yönetimi becerileri, öğretmenlerin demografik özelliklerine göre farklılık gösterir.

H1a1: Sınıfın fiziksel düzeni, öğretmenlerin cinsiyetlerine göre farklılık gösterir.

H1a2: Öğrenme-öğretme süreçleri, öğretmenlerin cinsiyetlerine göre farklılık gösterir.

H1a3: İletişimin etkinliği, öğretmenlerin cinsiyetlerine göre farklılık gösterir.

H1a4: Davranış yönetimi becerisi, öğretmenlerin cinsiyetlerine göre farklılık gösterir.

H1a5: Motivasyon sağlama becerisi, öğretmenlerin cinsiyetlerine göre farklılık gösterir.

H1b1: Sınıfın fiziksel düzeni, öğretmenlerin medeni durumlarına göre farklılık gösterir.

H1b2: Öğrenme-öğretme süreçleri, öğretmenlerin medeni durumlarına göre farklılık gösterir.

H1b3: İletişimin etkinliği, öğretmenlerin medeni durumlarına göre farklılık gösterir.

H1b4: Davranış yönetimi becerisi, öğretmenlerin medeni durumlarına göre farklılık gösterir.

H1c5: Motivasyon sağlama becerisi, öğretmenlerin medeni durumlarına göre farklılık gösterir.

H1c1: Sınıfın fiziksel düzeni, öğretmenlerin öğrenim durumlarına göre farklılık gösterir.

H1c2: Öğrenme-öğretme süreçleri, öğretmenlerin öğrenim durumlarına göre farklılık gösterir.

H1c3: İletişimin etkinliği, öğretmenlerin öğrenim durumlarına göre farklılık gösterir.

H1c4: Davranış yönetimi becerisi, öğretmenlerin öğrenim durumlarına göre farklılık gösterir.

H1c5: Motivasyon sağlama becerisi, öğretmenlerin öğrenim durumlarına göre farklılık gösterir.

H1d1: Sınıfın fiziksel düzeni, öğretmenlerin hizmet süresine göre farklılık gösterir.

H1d2: Öğrenme-öğretme süreçleri, öğretmenlerin hizmet süresine göre farklılık gösterir.

H1d3: İletişimin etkinliği, öğretmenlerin hizmet süresine göre farklılık gösterir.

H1d4: Davranış yönetimi becerisi, öğretmenlerin hizmet süresine göre farklılık gösterir.

H1d5: Motivasyon sağlama becerisi, öğretmenlerin hizmet süresine göre farklılık gösterir.

2.3. Çalışma Grubu Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni İstanbul ili Avcılar ilçesinde resmi ilkokullarda okul öncesi eğitim kurumlarında çalışmakta olan 682 adet sınıf öğretmenini kapsamaktadır. Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004)'a ait “Örneklem Büyüklükleri” tablosu dikkate alındığında 682 kişilik evren için %5 örnekleme hatasıyla sahip 254 kişiye anket uygulanmasının yeterli olacağı tespit edilmiştir. Dolayısıyla geçersiz olacak veya geriye dönmeyecekler anketler olabileceği düşünülerek, toplam 550 kişiye basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle katılımcılar belirlenerek 25.04.2021- 28.06.2020 tarihleri arasında anket uygulaması yapılmış ve sonuçta geriye dönen 509 geçerli anket verilerinden yararlanılarak analizler tamamlanmıştır³⁶.

2.4. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmanın anketinin ilk bölümünde demografik bilgileri almaya yönelik maddeler ve okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerileri üzerine etkilerini belirlemeye yönelik 5 boyut ve 36 maddelik, Ergen'in (2013) geliştirdiği “Sınıf Yönetimi Ölçeği Öğretmen Formu”ndan yararlanılmıştır. Ölçeğe ait cronba-

36 Y. Yazıcıoğlu - S. Erdoğan, *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara, Detay Yayıncılık, 2004, s. 50.

chalpha katsayısının ise 0,82 olarak hesaplandığı belirtilmiştir. Söz konusu ölçek; sınıfın fiziksel düzeni (3 madde), öğrenme-öğretme süreci (10 madde), iletişim (10 madde), davranış yönetimi (6 madde) ve motivasyon (7 madde) olmak üzere toplam 5 boyut ve 36 maddeden oluşmaktadır. Katılımcılardan ölçek sorularını; 1- hiçbir zaman, 2-nadiren, 3-ara sıra, 4-sık sık ve 5- her zaman şeklinde cevaplandırmaları istenen 5’li likert tipi sorulardan oluşmaktadır³⁷.

2.5. Verilerin Analizi

Bu araştırmada, ankete katılan okul öncesi öğretmenlerden elde edilmiş olan veriler IBM SPSS 22 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Demografik değişkenlere göre farklılıkların incelendiği analizlerde bağımsız örneklem t-testi ve one way anova analizinden yararlanılmıştır ve analizler sonucunda farklılık olup olmadığına SPSS paket programında verilen p değerine bakarak karar verilmiştir. Örnek olarak uygulanan test sonucunda verilen p değeri alfa değerinden küçük olursa ilgili değişkenin demografik değişkene göre farklılık gösterdiği şeklinde yorumlanmıştır. Yapılan testlerde alpha katsayısı 0,05 olarak alınmıştır³⁸.

3. Bulgular

3.1. Sınıf Yönetimi Becerileri Ölçeği İçin Güvenilirlik Analizi

Çalışmada kullanılması uygun görülen sınıf yönetimi ölçeğine ait boyutlar için sınıfın fiziksel düzeni (3 madde), öğrenme-öğretme süreci (10 madde), iletişim (10 madde), davranış yönetimi (6 madde) ve motivasyon (7 madde) olmak üzere 5 boyut ve 36 madde, istatistiksel analiz yöntemlerinden güvenilirlik analizi yapılmış ve elde edilen bulgular aşağıda Tablo 1’de sunulmuştur.

37 Y. Ergen, “Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetim Becerileri, Akademik İyimselikleri ve Mesleki Bağlılıkları Arasındaki İlişki”, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun, 2013, s. 208.

38 Ş. Büyükoztürk, *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı*, Ankara, Pegem A Yayıncılık, 2007, s. 78.

Tablo 1. Sınıf Yönetimi Becerileri Ölçeğinin Güvenirlilik Analizi Değerleri

Boyut	Madde	P değeri	α (0,950)
Sınıfın Fiziksel Düzeni	1. Sınıf içi fiziksel koşulları (ısı, ışık, gürültü) kontrol ederim.	***	0,637
	2. Sınıf içinde doğabilecek kaza ve tehlikelere karşı gerekli güvenlik önlemlerini alırım.	***	
	3. Sınıfın fiziksel düzenlenmesinde öğrencilerin görüşlerinden yararlanırım.	***	
Öğrenme-Öğretme Süreci	4. Öğrencilere derse ilişkin beklentilerimi açıklarım.	***	0,887
	5. Öğrencilerin gelişimsel özelliklerini göz önünde bulundurarak öğrenme-öğretme sürecini düzenlerim.	***	
	6. Öğrenme-öğretme sürecinde bireysel farklılıkları dikkate alırım.	***	
	7. Öğrencilerin öğrenme-öğretme sürecinde aktif katılımını sağlayacak	***	
	8. Dersin başında öğrencileri derse hazırlarım.	***	
	9. Dersin hızı ve akışı öğrencilerin öğrenme düzeyine göre ayarlarım.	***	
	10. Ölçme ve değerlendirimin nasıl yapılacağı konusunda öğrencileri	***	
	11. Öğrencilerin ders içi ve ders dışı zamanlarını etkili kullanmaları için	***	
	12. Ders zamanını etkinliklere göre ayarlarım.	***	
	13. Öğrenme -öğretme sürecinde zamanı etkin kullanırım.	***	
İletişim	14. Öğrencilerle iletişim kurarken nezaket kurallarına uygun davranırım.	***	0,951
	15. Sınıf içinde çok yönlü (öğretmen-öğrenci, öğrenci-öğrenci) iletişim sağlarım.	***	
	16. Sınıf içi iletişimde açık, sade ve anlaşılır bir dil kullanırım.	***	
	17. Sınıf içi iletişimde beden dili, jest ve mimikleri kullanırım.	***	
	18. Öğrencilerle göz teması kurarım.	***	
	19. Sesimi etkili bir şekilde kullanırım.	***	
	20. Demokratik bir sınıf atmosferi oluştururum.	***	
	21. Öğrencilere güler yüzlü, hoşgörülü ve içten davranırım.	***	
	22. Sınıftaki tüm öğrencilere eşit ve adil davranırım.	***	
23. Öğrencilerin fikirlerine ve ürettiklerine değer veririm.	***		
Davranış Yönetimi	24. Sınıf kurallarını, öğrencilerle birlikte belirlerim.	***	0,762
	25. Kuralları kısa, açık ve anlaşılır olmasına dikkat ederim.	***	
	26. Sınıf kurallarının uygulanmasını takip ederim.	***	
	27. İstenmeyen (olumsuz) davranışlara dersin akışı bozmadan müdahale ederim.	***	
	28. Öğrencilerin yaptıkları istenmeyen (olumsuz) davranışlar süreklilik göstermiyorsa gözümünden geçiririm.	***	
Motivasyon	29. İstenmeyen (olumsuz) davranışlar karşısında kararlı ve tutarlı davranırım.	***	0,920
	30. Dersin başında öğrencileri güdülerim.	***	
	31. Sınıftaki tüm öğrencilerin derse ve etkinliklere katılımını teşvik ederim.	***	
	32. Öğrencilerin ilgi ve derse katılımını ders boyunca sürdürürüm.	***	
	33. Öğrencileri dikkati dağıldığında dikkatlerini toparlayıcı etkinlikler yaparım.	***	
	34. Öğrencilerin olumlu davranışlarını pekiştiririm.	***	
	35. Sınıftaki tüm öğrencilerle ilgilerim.	***	
	36. Öğrencilere başarı duygusunu yaşatmaya çalışırım.	***	

Sınıf yönetimi becerileri ölçeğinin geneli için güvenilirlik katsayısının 0,950 olduğu gözlenmiştir. Bu değere bakarak ölçeğin yüksek güvenilirlikte olduğu söylenebilir. Ayrıca ölçeğin alt boyutlarından sınıfın fiziksel düzeni (Cronbach Alfa=0,637), öğrenme-öğretme süreci (Cronbach Alfa=0,887), iletişim (Cronbach Alfa=0,951), davranış yönetimi becerisi (Cronbach Alfa=0,762) ve motivasyon sağlama becerisi (Cronbach Alfa=0,920) için hesaplanan Cronbach Alfa değerlerine bakarak alt boyutlarında oldukça güvenilir olduğu söylenebilir. Sonuç olarak Sınıf Yönetimi Becerileri Ölçeği'ni oluşturan 36 maddenin oluşturduğu 5 boyutlu yapının güvenilirlik analizi ile test edilmesiyle güvenilir ve geçerli bir ölçek olduğu tespit edilmiştir.

3.2. Frekans Analizi

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular özet tablolar halinde sunulmuştur. Araştırma için seçilen örneklemin cinsiyet, medeni durum, öğrenim durumu ve öğretmenlik mesleğinde hizmet yılı dağılımlarını incelemek amacıyla frekans analizinden yararlanılmıştır.

Tablo 2. Demografik Değişkenlerin Frekans Tablosu

		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	494	97,1%
	Erkek	15	2,9%
Medeni Durum	Bekâr	202	39,7%
	Evli	307	60,3%
Öğrenim Durumu	Ön Lisans	67	13,2%
	Fakülte	409	80,4%
	Yüksel Lisans	33	6,5%
Öğretmenlik Mesleğinde Hizmet Yılı	0-4 Yıl	137	26,9%
	5-9 Yıl	118	23,2%
	10-14 Yıl	130	25,5%
	15-19 Yıl	63	12,4%
	20 Yıl+	61	12,0%

Tablo 2’de örnekleme ait dağılımlar incelendiğinde 509 gönüllü öğretmenin araştırmaya katıldığı görülmektedir ve bu katılımcılardan 494 kişinin kadın ve 15 kişinin erkek olduğu görülmektedir. Medeni durum dağılımına bakıldığında 202 kişinin bekâr ve 307 kişinin evli olduğu gözlenmiştir. Katılımcı öğretmenlerin

eğitim durumları incelendiğinde 67 kişinin ön lisans (%16,9), 409 kişinin fakülte (lisans) (%80,4) ve 33 kişinin ise lisansüstü (%6,5) düzeyinde eğitim aldığı gözlenmiştir. Son olarak katılımcı öğretmenlerin hizmet süreleri incelendiğinde 197 kişinin 0-4 yıl (%26,9), 118 kişinin 5-9 saat (%23,2) arasında, 130 kişinin 10-14 yıl (%25,5) arasında, 63 kişinin 15-19 yıl (%12,4) arasında, 61 kişinin 20 yıl ve üzerinde (%12,0) olduğu görülmektedir.

3.3. Demografik Değişkenler ile Sınıf Yönetimi Becerileri Arasındaki İlişki İçin t-Testi ve One Way Anaova Testi

Yapılan uygulama çalışmasında elde edilen veriler IBM SPSS 22 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Demografik değişkenlere göre farklılıkların incelendiği analizlerde bağımsız örneklem t-testi ve One Way Anaova testinden yararlanılmıştır. Yapılan testlerin sonucunda farklılık olup olmadığına SPSS paket programında verilen p değerine bakarak karar verilmiştir. Örnek olarak uygulanan test sonucunda verilen p değeri alfa değerinden küçük olursa ilgili değişkenin demografik değişkene göre farklılık gösterdiği şeklinde yorumlanmıştır. Yapılan testlerde alpha katsayısı 0,05 olarak alınmıştır. Dolayısıyla sınıf yönetimi becerilerinin demografik değişkenlerden cinsiyet, medeni durum, öğrenim durumu, hizmet süresine göre değişimleri incelenmiştir. Farklılık mevcudiyeti ve bu farklılığa sebep olan etkenler için t-testi ve One Way Anaova testleri uygulandıktan sonra elde edilen sonuçlar özet tablolar haline sunulmuştur.

3.4. Sınıf Yönetimi Becerilerinin Cinsiyete Göre Değişimi

Tablo 3. Cinsiyet ile Sınıf Yönetimi Becerileri Arasındaki İlişki İçin T-Testi Sonuçları

	Düzeyler	Cinsiyet	N	Ort.	t Değeri	p Değeri	Hipotez
Sınıf Yönetimi Becerileri	Sınıfın Fiziksel Düzeni	Kadın	494	4,4561	1,492	,036	H1a1 Kabul
		Erkek	15	4,2444			
	Öğrenme-Öğretme Süreci	Kadın	494	4,5698	1,577	,116	H1a2Red
		Erkek	15	4,3800			
	İletişim	Kadın	494	4,7935	1,643	,122	H1a3Red
		Erkek	15	4,5400			
	Davranış Yönetimi	Kadın	494	4,4480	-,572	,567	H1a4Red
		Erkek	15	4,5222			
	Motivasyon	Kadın	494	4,6990	2,103	,036	H1a5 Kabul
		Erkek	15	4,4476			

H1a1: Sınıfın fiziksel düzeni, öğretmenlerin cinsiyetlerine göre farklılık gösterir.

H1a2: Öğrenme-öğretme süreçleri, öğretmenlerin cinsiyetlerine göre farklılık gösterir.

H1a3: İletişimin etkinliği, öğretmenlerin cinsiyetlerine göre farklılık gösterir.

H1a4: Davranış yönetimi becerisi, öğretmenlerin cinsiyetlerine göre farklılık gösterir.

H1a5: Motivasyon sağlama becerisi, öğretmenlerin cinsiyetlerine göre farklılık gösterir.

Çalışmada seçilen örneklemden elde edilen veriler yardımıyla sınıf yönetimi becerilerinin, cinsiyete bağlı gösterdiği değişiklikler t-testi yardımıyla incelenmiştir. Uygulanan t-testi sonucunda elde edilen sonuçlar incelendiğinde; öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinden; öğrenme-öğretme süreci ($p=0,116$), iletişim ($p=0,122$) ve davranış yönetimi becerisi ($p=0,567$) için H1a2, H1a3 ve H1a4 hipotezlerinin reddedildiği ve cinsiyete göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinden; sınıfın fiziksel düzeni ($p=0,136$) ve motivasyon sağlama becerisi ($p=0,036$) için H1a1 ve H1a5 hipotezinin kabul edildiği ve cinsiyete göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0,05$).

3.5. Sınıf Yönetimi Becerilerinin Medeni Duruma Göre Değişimi

Bu bölümde sınıf yönetimi becerilerinin, demografik değişkenlere (cinsiyet, medeni durum, öğrenim durumu, hizmet süresi) göre değişimleri incelenmiştir. Farklılık mevcudiyeti ve bu farklılığa sebep olan etkenler için ilgili testler uygulandıktan sonra elde edilen sonuçlar özet tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 4. Medeni Durum ile Sınıf Yönetimi Becerileri
Arasındaki İlişki için t-Testi Sonuçları

	Düzeyley	Medeni Durum	N	Ort.	t Değeri	p Değeri	Hipotez
Sınıf Yönetimi Becerileri	Sınıfın Fiziksel Düzeni	Bekâr	202	4,4307	-,648	,517	H1b1Red
		Evli	307	4,4625			
	Öğrenme-Öğretme Süreci	Bekâr	202	4,5752	,437	,662	H1b2Red
		Evli	307	4,5570			
	İletişim	Bekâr	202	4,8020	,722	,470	H1b3Red
		Evli	307	4,7756			
	Davranış Yönetimi	Bekâr	202	4,4596	,346	,730	H1b4Red
		Evli	307	4,4441			
	Motivasyon	Bekâr	202	4,6909	-,024	,981	H1b5Red
		Evli	307	4,6919			

H1b1: Sınıfın fiziksel düzeni, öğretmenlerin medeni durumlarına göre farklılık gösterir.

H1b2: Öğrenme-öğretme süreçleri, öğretmenlerin medeni durumlarına göre farklılık gösterir.

H1b3: İletişimin etkinliği, öğretmenlerin medeni durumlarına göre farklılık gösterir.

H1b4: Davranış yönetimi becerisi, öğretmenlerin medeni durumlarına göre farklılık gösterir.

H1c5: Motivasyon sağlama becerisi, öğretmenlerin medeni durumlarına göre farklılık gösterir.

Çalışmada seçilen örneklemden elde edilen veriler yardımıyla sınıf yönetimi becerilerinin medeni duruma bağlı gösterdiği değişiklikler t-testi yardımıyla incelenmiştir. Uygulanan t-testi sonucunda elde edilen sonuçlar incelendiğinde öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri değişkenlerinden; sınıfın fiziksel düzeni ($p=0,136$), öğrenme-öğretme süreci ($p=0,116$), iletişimin etkinliği ($p=0,122$), davranış yönetimi becerisi ($p=0,567$) ve motivasyon sağlama becerisi ($p=0,036$) için H1b1, H1b2, H1b3, H1b4 ve H1c5 hipotezlerinin reddedildiği ve medeni duruma göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p<0,05$).

3.6. Sınıf Yönetimi Becerilerinin Öğrenim Durumuna Göre Değişimi

Tablo 5. Öğrenim Durumu ile Sınıf Yönetimi Becerileri Arasındaki İlişki İçin One Way Anaova Testi Sonuçları

	Düzeyler	Öğrenim Durumu	N	Ort.	f Değeri	p Değeri	Hipotez
Sınıf Yönetimi Becerileri	Sınıfın Fiziksel Düzeni	Ön Lisans	67	4,4826	,358	,699	H1c-1Red
		Fakülte	409	4,4401			
		Lisansüstü	33	4,5051			
	Öğrenme-Öğretme Süreci	Ön Lisans	67	4,6119	1,249	,048	H1c2 Kabul
		Fakülte	409	4,5650			
		Lisansüstü	33	4,4576			
	İletişim	Ön Lisans	67	4,8358	,781	,458	H1c-3Red
		Fakülte	409	4,7819			
		Lisansüstü	33	4,7364			
	Davranış Yönetimi	Ön Lisans	67	4,3408	1,934	,046	H1c4 Kabul
		Fakülte	409	4,4686			
		Lisansüstü	33	4,4444			
	Motivasyon	Ön Lisans	67	4,7441	,699	,498	H1c-5Red
		Fakülte	409	4,6874			
		Lisansüstü	33	4,6364			

H1c1: Sınıfın fiziksel düzeni, öğretmenlerin öğrenim durumlarına göre farklılık gösterir.

H1c2: Öğrenme-öğretme süreçleri, öğretmenlerin öğrenim durumlarına göre farklılık gösterir.

H1c3: İletişimin etkinliği, öğretmenlerin öğrenim durumlarına göre farklılık gösterir.

H1c4: Davranış yönetimi becerisi, öğretmenlerin öğrenim durumlarına göre farklılık gösterir.

H1c5: Motivasyon sağlama becerisi, öğretmenlerin öğrenim durumlarına göre farklılık gösterir.

Çalışmada seçilen örneklemde elde edilen veriler yardımıyla sınıf yönetimi becerilerinin, öğrenim durumuna bağlı gösterdiği değişiklikler one way anaova testi yardımıyla incelenmiştir. Uygulanan one way anaova testi sonucunda elde edilen sonuçlar incelendiğinde öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinden; sınıfın fiziksel düzeni ($p=0,699$), iletişimin etkinliği ($p=0,458$) ve motivasyon sağlama becerisi ($p=0,498$) için H1c1, H1c3 ve H1c5 hipotezlerinin reddedildiği ve öğrenim durumuna göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinden; öğrenme-öğretme süreci ($p=0,48 < 0,05$) ve davranış yönetimi becerisi ($p=0,46 < 0,05$) ile katılımcıların arasında öğrenim durumuna göre istatistik açıdan farklılık olduğu tespit edilmiş ve H1c2, H1c4 hipotezleri kabul edilmiştir ($p<0,05$). Ön lisans düzeyinde eğitim almış öğretmenlerin davranış yönetiminde daha düşük, öğrenme-öğretme süreçlerinde ise daha yüksek puan ortalamalarına sahip olduğu gözlemlenmiştir.

3.7. Sınıf Yönetimi Becerilerinin Hizmet Süresine Göre Değişimi

Tablo 6. Hizmet Süresi ile Sınıf Yönetimi Becerileri Arasındaki İlişki İçin One Way Anaova Testi Sonuçları

	Düzeyler	Hizmet Süresi	N	Ort.	f Değeri	p Değeri	Hipotez
Sınıf Yönetimi Becerileri	Sınıfın Fiziksel Düzeni	0-4 Yıl	137	4,3844	2,108	,039	H1d1 Kabul
		5-9 Yıl	118	4,5480			
		10-14 Yıl	130	4,3949			
		15-19 Yıl	63	4,4497			
		20 Yıl+	61	4,5246			
	Öğrenme-Öğretme Süreci	0-4 Yıl	137	4,5832	,406	,804	H1d2 Red
		5-9 Yıl	118	4,5831			
		10-14 Yıl	130	4,5292			
		15-19 Yıl	63	4,5349			
		20 Yıl+	61	4,5902			
	İletişim	0-4 Yıl	137	4,7723	,355	,840	H1d3 Red
		5-9 Yıl	118	4,7746			
		10-14 Yıl	130	4,7762			
		15-19 Yıl	63	4,8127			
		20 Yıl+	61	4,8328			

Davranış Yönetimi	0-4 Yıl	137	4,4574	,532	,712	H1d4Red
	5-9 Yıl	118	4,4068			
	10-14 Yıl	130	4,4410			
	15-19 Yıl	63	4,5132			
	20 Yıl+	61	4,4727			
Motivasyon	0-4 Yıl	137	4,6799	,270	,897	H1d5Red
	5-9 Yıl	118	4,7046			
	10-14 Yıl	130	4,6659			
	15-19 Yıl	63	4,7098			
	20 Yıl+	61	4,7283			

H1d1: Sınıfın fiziksel düzeni, öğretmenlerin hizmet süresine göre farklılık gösterir.

H1d2: Öğrenme-öğretme süreçleri, öğretmenlerin hizmet süresine göre farklılık gösterir.

H1d3: İletişimin etkinliği, öğretmenlerin hizmet süresine göre farklılık gösterir.

H1d4: Davranış yönetimi becerisi, öğretmenlerin hizmet süresine göre farklılık gösterir.

H1d5: Motivasyon sağlama becerisi, öğretmenlerin hizmet süresine göre farklılık gösterir.

Çalışmada seçilen örneklemden elde edilen veriler yardımıyla sınıf yönetimi becerilerinin hizmet süresine bağlı gösterdiği değişiklikler için one way anova testi yapılmıştır. Uygulanan analizler sonucunda; öğrenme-öğretme süreci ($p=0,804$, H1d2), iletişimin etkinliği ($p=0,840$, H1d3), davranış yönetimi becerisi ($p=0,712$, H1d4) ve motivasyon sağlama becerisi ($p=0,897$, H1d5) hipotezlerinin reddedildiği ve öğretmenlerin hizmet süresine göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Sınıfın fiziksel düzeni ($p=0,039$) için H1d1 hipotezinin kabul edildiği ve öğretmenlerin hizmet süresine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0,05$). Ortalamalar incelendiğinde sınıfın fiziksel düzeni 0-4 yıl ve 10-14 yıl arasında hizmet süresi olan kişilerde daha düşük seviyede olduğu gözlenmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışma için katılımcı öğretmenlerin demografik veri dağılımları incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin neredeyse tamamının kadınlardan oluştuğu görülmektedir. Bu duruma bakılarak meslekteki kadın çalışan sayısının fazla olduğu ya da çalışmanın kadın yoğunluklu bir araştırma olduğu söylenebilir. Katılımcı

öğretmenlerin büyük çoğunluğunun evli ve lisans mezunu olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla öğretmenlerin kariyer ilerlemesi yapabilmeleri ve kendilerini geliştirebilmeleri için lisansüstü eğitimlere teşvik edilmeleri yararlı olabilir.

Cinsiyet ile sınıf yönetimi becerileri arasındaki ilişki için t-testi sonucunda; kadın öğretmenlerin motivasyon açısından erkek öğretmenlere göre daha farklı değere sahip olduğu görülmektedir. Bu durumun erkek öğretmenlerin meslekten beklentilerini karşılayamamasına ve bu durumda sınıf içi sorumluluklarına etki etmesine sebep olabilir. Kadın öğretmenlerin annelik içgüdüğü, saygınlık ve takdir edilme gibi beklentilerinin karşılanması bu meslekteki motivasyonlarının artmasına neden olabilir. Zembat, vd., (2017)'nin çalışmasında “sınıf yönetimi beceri düzeyleri” karşılaştırılmış, kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha yüksek beceri düzeylerine sahip oldukları ayrıca meslek beklentilerinin daha fazla olduğu belirtilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre, sınıf yönetiminde öğrenme-öğretme süreçleri, iletişimin etkinliği ve davranış yönetimi becerisi ile öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır³⁹.

Bu çalışmada, medeni durum ile sınıf yönetimi becerileri arasındaki ilişki için t-testi sonuçlarına bakıldığında, öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin sınıfın fiziksel düzeni, öğrenme süreçleri, iletişimin etkinliği, davranış yönetimi becerisi ve motivasyon sağlama becerisi boyutlarında anlamlı bir farklılık görülmüştür. Araştırmanın bu bulgusu, İlgar (2007)'ın ilköğretim öğretmenleri üzerinde yaptığı çalışmanın bulgusuyla örtüşmemektedir. İlgar (2007)'a göre öğretmenlerin “medeni durum” ile “sınıf yönetimi becerileri” arasında evli öğretmenlerin bekâr öğretmenlere göre daha yüksek becerileri düzeyine sahip oldukları ifade edilmiştir. Evli veya bekâr olması fark etmeksizin öğretmenlerin aldıkları mesleki eğitimleri sorunsuz bir şekilde uyguladıkları belirtilmiştir. Evli olmanın getirdiği geçim kaygısı, çocuk sahibi olmanın beraberinde getirdiği çocuğa zaman ayırma, ihtiyaçlarını karşılamak için maddi sıkıntılar, gelecek kaygısı gibi problemler; bekâr olmanın getirdiği yalnız olma stresi, çevre baskısı ve tek başınalığın getirdiği maddi sorunlar gibi problemlerin öğretmenlerin mesleklerine yansıdığı ancak evli veya bekâr öğretmenlerin yaşamlarında bazı olumsuzluklar olsa da, mesleklerini iş ahlâkına uygun ve bilinçli bir şekilde gerçekleştirdikleri ifade edilmiştir⁴⁰.

39 R. Zembat - H. İ. Tunçeli - E. A. Yavuz, “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Becerileri ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, cilt 18, sayı 3, 2017, s. 40.

40 L. İlgar, “İlköğretim Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Becerileri Üzerine Bir Araştırma”, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2007, s. 32.

Öğrenim durumu ile sınıf yönetimi becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi için one way anaova testi sonuçları incelendiğinde; öğretmenlerin, öğrenme-öğretme süreci ve davranış yönetimi becerisi boyutlarında anlamlı bir farklılık görülürken, sınıfın fiziksel düzeni, iletişimin etkinliği, ve motivasyon sağlama becerisi boyutlarında anlamlı farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin öğrenim durumu ne olursa olsun aldıkları mesleki eğitim sayesinde sınıf yönetimi becerilerinin benzer düzeylerde olduğu söylenebilir. Araştırmaya göre okul öncesi öğretmenlerinin sahip oldukları eğitim düzeyi sınıf yönetimi becerilerinde bir farklılaşmaya sebebiyet vermemiştir. Yani öğretmenlerin eğitim düzeyine bağlı kalmaksızın mesleki profesyonelliklerini korudukları ve eğitim durumunun sınıf yönetimi becerileri için ayırıcı ve belirleyici bir etken olmadığı söylenebilir. Öğretmenlerin mesleki eğitim aldıkları süre mesleki bilgiler ve mesleki tecrübe için büyük önem arz arzedebilir. Bir konu üzerinde alınacak eğitimin geniş bir zamana yayılması ve daha detaylı ele alınması, bu alanda öğrenilecek bilgilerin daha iyi bir şekilde özümsemesinde ve içselleştirilmesinde önemli bir rol oynayabilir. Öğretmenlerin davranış yönetimi becerisi eksikliğinin nedenlerinden bir tanesi aldıkları hizmet içi eğitimlerin yeterli olmamasından kaynaklanabilir. Koçoğlu (2013)'nin yaptığı çalışmada ise; “okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerinin” sınıf yönetimiyle ilgili eğitimler alıp almama durumuna göre farklılık göstermediği ifade edilmiştir⁴¹. Ayrıca Durğun (2010)'un çalışmasında, “sınıf yönetimi” alanında alınan eğitimlerin önemli olduğu vurgulanmış ve öğretmenlerin “sınıf yönetimi” becerilerinin geliştirilmesiyle ilgili eğitimlerin teorik ve özellikle uygulamalı olarak yapılmasının faydalı olduğu belirtilmiştir⁴².

Araştırmada ortaya çıkan bir diğer sonuç ise öğretmenlerin hizmet süresi ile sınıf yönetimi becerileri kapsamında öğrenme-öğretme süreçleri, iletişimin etkinliği, davranış yönetimi becerisi ve motivasyon sağlama becerisi boyutlarında anlamlı farklılık görülmediği tespit edilmiştir. Bu bağlamda öğretmenlerin hizmet süresi fark etmeksizin, aldıkları mesleki eğitim ve stajlar sayesinde sınıf yönetimi becerilerinin geliştirilebileceği önerilebilir. Öğretmenlerin aldıkları eğitim ve iş tecrübeleri sayesinde mesleğe başladıkları ilk yıllarda bile zorluk çekmeden gö-

41 A. M. Koçoğlu, “İlkokullardaki Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Becerilerinin Çok Boyutlu Olarak İncelenmesi (İstanbul ili Sancaktepe Örneği)”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2013, s. 70.

42 B. Durğun, “Sınıfta Kaynaştırma Öğrencisi Bulunan Sınıf Öğretmenlerinin, Sınıf Yönetimi Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Sancaktepe İlçesi Örneği)”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2010, s. 22.

revlerini yerine getirebildikleri görülebilmektedir. Bu bağlamda mesleki eğitimler verilirken uygulamalı derslerin değerinin bilinmesi büyük önem arz etmektedir. Sınıf yönetimi becerileri değişkenlerinden birisi olan sınıfın fiziksel düzeni, öğretmenlerin hizmet süresine göre farklılık göstermektedir. Hizmet yılı az olan öğretmenlerin sınıf düzenini kontrol etme ve düzenlemede daha az ilgili olduğu görülmektedir. Meslek hayatının ilk yıllarında öğretmenler daha çok verecekleri eğitime odaklanabilir ve bu durum sınıfın fiziksel düzeninden kaynaklanacak bir takım problemlere neden olabilir. Öğretmenlerin mesleki tecrübesi ve deneyimleri arttıkça bu sınıf düzeninden kaynaklanabilecek problemler ön görülerek gerekli önlemler alınarak problem yaşamamak mümkündür. Söylemez (2008)'in, yaptığı araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin mesleki deneyimlerinin “sınıf yönetimi becerileri” üzerinde etkili olduğu gözlemlenmiştir⁴³.

Sınıf yönetimi beceri düzeylerinin geliştirilmesine öneri olarak; öğretmenlerin sınıf yönetimi ile ilgili beceri düzeylerinin nasıl artırılacağı, desteklenmesi, nelerin yararlı olabileceği, sınıfların fiziksel yapısının nasıl olması gerektiği ve yapılacak eğitim etkinliklerinin nasıl yapılmasının gerektiği konularında sürekli yenilikler ve araştırmalar yapılması önemli faydalar sağlayabilir. Bundan sonra yapılacak araştırmalar, daha geniş bir evrende örneğin il veya ülke bazında resmi ve özel ilkokulların tamamında yapılabilir.

43 Ö. Z. Söylemez, “İşitme Engelli Okullarında Çalışan Öğretmenlerin Empati Eğilimleri İle Sınıf Yönetim Becerileri Arasındaki İlişki”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2008, s. 44.

Kaynakça

Akgün, E. - Yarar, M. - Dinçer, Ç., “Okul Öncesi Öğretmenlerin Sınıf İçi Etkinliklerde Kullandıkları Sınıf Yönetimi Stratejilerinin İncelenmesi”, *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, cilt 1, sayı 3, 2011.

Akın, U. - Koçak, R., “Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Becerileri ile İş Doyumları Arasındaki İlişki”, *Educational Administration: Theory and Practice*, sayı 51, 2007.

Akpınar, O. - Öz, F. S., “Gerçeklik Terapisi: Özellikler, Temel Kavramlar, Tedavi, Uygulama ve Değerlendirme”, *Electronic Journal of Social Sciences*, cilt 12, sayı 43, 2013.

Aydın, A., *Sınıf Yönetimi*, 20. bs., Ankara, Pegem Akademi Yayınları, 2019.

Balat, G. U., “Sınıf Yönetimi Kavramı ve Sınıf Yönetimi Modelleri”, *Okul Öncesi Eğitimde Sınıf Yönetimi*, (içinde), ed. G. U. Balat, Ankara, Eğiten Kitap, 2013.

Başar, H., *Sınıf Yönetimi*, İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1999.

Bayraktar, H. V., “Sınıf Yönetiminde Öğrenci Motivasyonu ve Motivasyonu Etkileyen Etmenler”, *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, cilt 10, sayı 3, 2015.

Bircan, H. - İskender, G., “İş Ölçümü Tekniklerinden Zaman Etüdü Üzerine Bir Uygulama”, *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, cilt 6, sayı 2, 2005.

Büyüköztürk, Ş. - Çakmak, E. K. - Akgün, Ö. E. - Karadeniz, Ş. - Demirel, F., *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, 25. bs., Ankara, Pegem Akademi Yayınları, 2017.

Büyüköztürk, Ş., *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı*, Ankara, Pegem A Yayıncılık, 2007.

Çakmak, M., “Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimi Stratejilerine Yönelik Görüşleri”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, sayı 35, 2008.

Çelik, K., “Disiplin Oluşturma ve Kuram Geliştirme”, *Etkili Sınıf Yönetimi*, (içinde), ed. H. Kıran, Ankara, Anı Yayıncılık, 2007.

Çelikkaleli, Ö. - İnandı, Y., “İlköğretim Öğretmenlerinde Disiplin Anlayışı ve Kişilerarası İlişkiye Yönelik Yetkinlik İnancının İncelenmesi”, *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, cilt 2, sayı 2, 2012.

Çetinkaya, Z., “Türkçe Öğretmen Adaylarının İletişim Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, cilt 19, sayı 2, 2011.

Durğun, B., “Sınıfında Kaynaştırma Öğrencisi Bulunan Sınıf Öğretmenlerinin, Sınıf Yönetimi Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Sancaktepe İlçesi Örneği)”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2010.

Edwards, C. H. - Watts, V. J., *Classroom Discipline & Management: an Australasian Perspective*, Australia, Milton, Wiley, 2004.

Ekici, G., “Sınıf Yönetimi Dersinin Öğretmen Adaylarının Öğretmen Öz-Yeterlik Algı Düzeyine Etkisi”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, cilt 35, 2008.

Erden, M., *Sınıf Yönetimi*, Ankara, Arkadaş Yayınevi, 2005.

Ergen, Y., “Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetim Becerileri, Akademik İyimserlikleri ve Mesleki Bağlılıkları Arasındaki İlişki”, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun, 2013.

Gordon, T., *Etkili Öğretmenlik Eğitimi*, çev. E. Aksoy, İstanbul, Sistem Matbaacılık, 1974.

Güney, S., *İnsan Kaynakları Yönetimi*, 2. bs., İstanbul, Nobel Akademik Yayınları, 2015.

Gürsel, M., *Sınıf Yönetimi*, Yenilenmiş 3. bs., Konya, Eğitim Akademi Yayınları, 2011.

Gürşimşek, I., “Etkin Sınıf Yönetimi İçin Etkili İletişim Becerileri”, *Eğitim ve Bilim*, cilt 23, sayı 112, 1999.

İlgar, L., “İlköğretim Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Becerileri Üzerine Bir Araştırma”, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2007.

Kapusuzoğlu, Ş., “Okul Öncesi Sınıf Yönetimi Uygulamalarıyla Aile Tutumunun Çocuğun Gelişim Özelliklerine Etkisinin Değerlendirilmesi”, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, cilt 2, sayı 12, 2006.

Koçoğlu, A. M., “İlkokullardaki Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Becerilerinin Çok Boyutlu Olarak İncelenmesi (İstanbul ili Sancaktepe Örneği)”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2013.

Okutan, M., *Sınıf Yönetiminde Örnek Olaylar*, Ankara, Öğreti-Pegem Akademik Yayıncılık, 2004.

Özdemir, M. Ç., *Sınıf Yönetimi*, Ankara, Pegem Atıf İndeksi, 2017.

Özgün, U. - Kandır, A., “Okul Öncesi Dönemde Erken Akademik Beceriler”, *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, cilt 3, sayı 2, 2010.

Özkan, H. H., “Öğrenme Öğretme Modelleri Açısından Modüler Öğretim”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, cilt 6, sayı 2, 2005.

Paliç, G. - Keleş, E., ”Sınıf Yönetimine İlişkin Öğretmen Görüşleri”, *Educational Administration: Theory and Practice*, cilt 17, sayı 2, 2011.

Söylemez, Ö. Z., “İşitme Engelli Okullarında Çalışan Öğretmenlerin Empati Eğilimleri ile Sınıf Yönetim Becerileri Arasındaki İlişki”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2008.

Sucuoğlu, B., “Okul Öncesi Sınıflarda Kaynaştırma ve Sınıf Yönetimi”, *Çoluk Çocuk Dergisi*, sayı 40, 2008.

Şahin, F. T. - Kalburan, F. N. C., “Aile Eğitim Programları ve Etkililiği: Dünyada Neler Uygulanıyor?”, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, cilt 1, sayı 25, 2009.

T.C. Yükseköğretim Kurulu, *Türkiye Yükseköğretim Ulusal Yeterlikler Çerçevesi (TYUYÇ) : Ara Raporu*, 2009.

Terzi, A. R., “Sınıf Yönetimi Açısından Etkili Öğretmen Davranışları”, *Milli Eğitim Dergisi*, sayı 155, 2002.

Topses, G., “Öğrenci Davranışlarını Etkileyen Psikolojik Etmenler ve Sorunlar”, *Sınıf Yönetimi*, (içinde), ed. Leyla Küçükahmet, 9. bs., Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2007.

Yaman, B., “Pedagojik Formasyon Eğitimi Almamış Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Algıları / Aksaray ili Örneği”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, cilt 9, sayı 31, 2010,.

Yazıcıoğlu, Y. - Erdoğan, S., *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara, Detay Yayıncılık, 2004.

Yeşilyurt, E. - Çankaya, İ., “Sınıf Yönetimi Açısından Öğretmen Niteliklerinin Belirlenmesi”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, cilt 7, sayı 23, 2008.

Yüksel, Ö., *Girişimciler İçin İşletme Yönetimi*, Ankara, Gazi Yayınları, 2003.

Zembat, R. - Tunçeli, H. İ. - Yavuz, E. A., “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Becerileri İle Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, cilt 18, sayı 3, 2017.

Zontul, M. - Mert, C. A., “Sınıf İçi Davranış Problemlerinin Çözümünde Davranış Yönetim Sisteminin Etkisi”, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, cilt 4, sayı 4, 2015.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Araştırmanın her aşamasından yazar sorumludur.

Çatışma Beyanı

Araştırmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

